

О ЖЕНАТИХ ПОПАХ І БЕЗЖЕННИХ КСЬОНДЗАХ.

Найшлись »православні« автори, що — здаєсь — позавидовали тої чести, яку оказують католики своїм сьвященникам. Та і нуже нападати в своїх брошурах на ксьондзів за те, що они ведуть безженне житє. — »Се — говорять — проти закона, а навіть проти сьв. Письма«. За те під небеса виносять житє сьвященників в супружестві.

— Чому ваші ксьондзи не женаті? — питають православні католиків. Послухайте лишень — відповідь на се не трудна.

Після християньскої науки добре єсть і сьвяте, честне і через Церков благословенне супружество, але далеко висше і більшої чести достойне житє безженне, єсли хто єго веде для Христа і єго служби сьвятої. Сам Спаситель хвалив таке житє, коли говорив: »Суть бо скопцы, иже изъ чрева матерня родишася тако... и суть скопцы, иже исказиша сами себе, царствія ради небеснаго, могій вмѣстити, да вмѣститъ« (Єв. сьв. Мат. 19, 12). А се після науки сьв. Отців Церкви значить: Суть люди, котрі добровільно повздержують ся від супружеского пожитя для Царства небесного. Хто чує в собі, що буде міг вести таке житє, нехай так жиє.

Але длячого дївичество має більше значінє від супружества, на се відповідає сьв. апостол Павло: »Не женивийся исчется о Господнихъ, како угодити Господеви; а оженивийся исчется о мірскихъ, како угодити женѣ, раздѣлися жена і дѣва. Непосягшая исчется о Господнихъ, како угодити Господеви, да будетъ свята и тѣломъ и духомъ, а посягшая печется о мірскихъ, како угодити мужу. Сіе же на ползу вамъ самѣмъ глаголю: не да сило вамъ наложу, но къ благообразію и благоприступанію Господеви, безмолвну« (Лист I до Коринт. 7, 32–35). Супружество — сьвяте, — то правда; але обовязки супружескі, вихованє дітий і иньші з ним злучені журби та клопоти дуже много у женатого забирають часу, підчас коли в дївичестві живучій може єго обернути на служенє Богу і єго сьвятій справі на земли. До того додати належить, що відрікаючий ся для Бога утїх, які дає супружество — доконує великого діла, приносить Богу велику жертву і длятого добровільне дївичество так приємне і миле Господу Богу.

Сї причини зложились на те, що у католиків заведено право, після котрого вимагає ся від сьвященників повздержаня ся від супружества, житя в чистоті тіла і серця і посьвячення всїх своїх сил і всего часу на службу Господа Бога і Єго сьв. Церкви.

В рускій Церкві позістав звичай, що лиш епископи та монахи в безженьстві жиють; білі же сьвященники обовязані женитись перед рукоположенєм на пресвитерів. Чи на такім звичаю много Церков користи відносить? Хто близше познакомив ся з житєм православного приходского духовеньства, той

знає, що головним предметом єго журби та стараня есть удержане родини, вихо-ване дітий, а не служене Церкві. От подивітся: стоять разом католицкий костел і православна Церков. В костелі щодень служба Божа, там часто проповіди, богослуженя торжественні, там через цілий рік слухають грішників, хотячих сповідатись і цілий рік щодень причащають кождого, хто схоче. В рускій Церкві все на відворіт. Служба Божа ледво в сьвято, а в звичайні дни Церков заперта. Проповідий майже зівсім нема, або если суть, то немного люди понимають; піп руский не має навіть коли приготовити доброї проповіди. А о часту сповідь і причастіє ані їх навіть не питай. А длячогож така ріжниця між православними а католицкими сьвященниками? Длятого, що одні женять ся, а другі безженне ведуть жите.

Коли настає переслідоване, більша часть ксьондзів, не маючи родини, не налякаєсь переслідованя і буде до послідної каплі крови боронити Церкви. Але нехай зачнуть переслідувати православних — тогди майже всї попи покинуть Церков, та послухають якогонебудь права чи справедливого, чи ні, щоби лиш їх самих оставлено при доходах, та щоби мали чим прокормити родину.

Возьми, Брате, руский православний календар, та подивись, чи много начислиш сьвятих женатих сьвященників? Суть женаті царї, мученники, ісповідники, але женатих сьвященників там поміж сьвятими ані одного. Чому? Тому, що аби бути почисленним поміж сьвятих, треба гарно виповняти всї свої обовязки; а тимчасом зівсім неможливо в однім і тімже самім часї і чужі души спасати і свою душу занимати приємностями супружеского житя. та иньшими річами цїлком не приличними сьвященному станови.

Дивна річ, чому православні закиди роблять ксьондзам католицким за їх безженьство. Прецінь если безженне жите не пристойне сьвященному станови, так длячого вимагає ся чистоти від православних епископів та монахів? І они повинніби женити ся. А если чистота похвальна у епископів — то длячогожби єї не позваляти низшому духовеньству, але і ганити єго за єї захované? Пощож сьвященникови насилу накидати жінку? Ту нема що крутити: або безженьство есть чимсь злим і тогди всї духовні особи повинні женитись, або есть чимсь добрим, а тогди треба їм всїм оставити свободу женити ся, або жити в дівичестві.

Скажуть, що така установа Церкви, щоби епископи оставали неженатими, а всї сьвященники женились. Але сеї установи даремно шукати. Я перечитав цїлу »Книгу правил« видану в Москві, а не найшов такого права, щоби сьвященники з обовязку мали бути лиш женаті. Але зате я найшов там зівсім що иньше.

26 правило сьв. Апостолів наказує, щоби з тих, що вступили в клїр (т. є. духовний стан) безженними, могли опісля женитись лишень півцї та й чтеци, а не сьвященники. Зачим видно, що сьв. Апостоли предполагали, що сьвященьство принимають і неженаті. То само находить ся також в 14 правилї Халкидоньского собора. 3-е правило Нікейского собора заказує сьвященникам тримати у себе дома підізрівані женьщини, а з того слїдує, що в часї того собора були сьвященники по більшій части неженаті, бо инакше не булоби се відповідно для женатих видавати таке право. Оба наведені собори відбувались на Всходї; а затим був час, коли і у вехідній Церкві находились неженаті сьвященники.

Деколи упевняють нас рускі писателї, що безженьство духовеньства завів насилу римский папа Григорій VII в XI столїтю, а передтим женили ся і латиньскі ксьондзи. Но се знов брехня. Нікейский і Халкидоньский собор

відбулись перший 700, другий 600 літ перед сьв. Григорієм VII, а однак вже з їх установ видко, що тогди були безженні сьвященники. Картагеньский собор в IV віці таку видає установу: Розсуджено, щоби єпископ і пресвитер і діякон і всї перебуваючі в сьвятинях заховували чистоту і повздержувались від жен (см. Книгу Правил пр. 4 Карт. соб.). Папа римский Сириций (в V столїтю) видав опісля многі права, щоби сьвященники жили в чистотї. І доперва коли потім многі сьвященники зачали переступати сї права і женитись навіть по рукоположеню своїм, що навіть і у вехідній Церкві не було позволено — тогди папа Григорій VII взяв ся енерґічно до дїла і викоренив сей злий обичай. Але хтож се може назвати видумкою безженьства?

Ми бачилисьмо повисше, що сьв. Павло хвалить чистоту. Сам він за приміром Христа жив в дівичестві та бажав, щоби всї люди були такими, як він (гл. I, лист до Коринт. гл. 7 ст.). Але сего закона не мож наложити на усїх людий, бо не усї до того здібні, а притім треба, щоби за помочею супружества розмнажав ся рід людский. Але зате мож домагатись чистоти від слуг сьв. Церкви, мож домагатись, аби лиш таких допускати до сьвященьства, котрі чують в собі силу, що будуть могли жити в чистотї. Нема тут ніякого силованя. Хто не може обійтись без супружества, нехай женить ся і шукає собі иньшого занятя, до якого єму сподобає ся взятись.

Иньші Апостоли по своїм покликаню до возвіщаня сьв. віри стали також заховувати чистоту. Хто з них був неженатий, той і оставав таким, а хто женатий, як сьв. Петро і Пилип діякон, той оставляв жену, щоби цїлком віддатись справі спасенія людий після приказу Христа: »Кождий, хто оставить доми, або братів, або сестр, або вітця, або матер, **або жену,** або дїтий, або землю, ради имені Моєго, получить в сто-крать і наслїдує жите вічне« (Єв. Мат. гл. 19, ст. 29). Не могуть отже відкликатись рускі батюшки на те, що сьв. Петро був женатий. Був женатий, поки єго Ісус Христос не позвав, но опісля опустив жену. Єслиби же хотїв був возитись з женою і дїтьми по сьвітї, не бувби в силї тілько країв та земель обійти і тілько людий до християньскої віри навернути.

А відкиж взялись женаті сьвященники? Коли апостоли навернули в якім містї, або місточку, більше число людий, мусїли над ними поставити єпископа, або сьвященника, а самі в дальшу відправлятись дорогу. Тогди не маючи під рукою неженатих кандидатів на сьвященників, они змушені були дуже часто вибирати на сьвященників людий женатих і радили їм, щоби повздержувались від супружеского житя по крайній мірі хотяй день перед сьв. лїтургією. Коли однак пізнїйше настала можність виховуваня кандидатів на сьвященьство, чим раз частїйше рукополагались неженаті, хотяй все єще і женаті сьвященники трафлялись. А від сих послїдних, як видко із Картагеньского собору, домаганось, щоби понехали супружкого пожитя. З часом і на Западї зівсїм позникали женаті сьвященники і лиш такі получали сьвященство, котрі перед рукоположенем складали обіт, або сьлюб добровільної чистоти.

Сего не мож було завести на Входї, бо там духовеньство слухало більше грецких імператорів, як наслїдників сьв. Петра. Імператори виділи в тім користь для себе, коли сьвященники їх царства женились; бо з женатим могли зробити, що хотїли, знали, що женаті і найгірших прав слухати без опору будуть. Оден з царів грецких скликав навіть собор до Трульского двору 691 р. де прихильні єму єпископи, похвалили супружества сьвященників, якби щось звичайного, а лиш заказали на єпископів женатих сьвятити. Але і сей собор не наказав, щоби всї кандидати на сьвященників перед рукоположенем конечно

женились. Правило 6-е сего собору так голосить: »Єсли хто з вступаючих до клїра схоче побратись з женою після закона супружеского, нехай се учинить перед рукоположенем«. Із того слїдує, що єсли хто не хоче женитись, може одержати рукоположене. Чи хоче кандидат женитись, або нї, се єму до волї зіставлено. Так видно, що навіть сама всхідна Церков не змушала кандидата, щоби ся женив і, не противилась латиньскому звичаєви; але руска Церков домагаючись від кождого кандидата на сьвященьство, щоби оженив ся, спротивляєсь Трульскому Соборови, котрий не накладав обовязку супружества, а лиш не перешкаджав тим, котріби єго бажали.

Так отже не заховує руска Церков анї правил латиньских соборів, анї римских пап, анї навіть своїх власних грецких соборів. Римска Церков держить ся правил установлених західними соборами і римскими папами. Трульскій же собор єї не обовязує, бо був лиш місцевим собором, зложеним з самих тілько Греків і то без потверджeня папи римского. Даром єго зовуть Греки VI-м вселеньским, або загальним, бо VI собор загальний відбув ся 11 лїт скорше, чим Трульский.

Не від річи, буде тут увага, що Церков католицка більше заховує правила Трульского собору, чим руска. В тих бо краях, де закоренив ся звичай, що і женатих кандидатів приймають до духовного стану нарівнї з неженатими, она не домагаєсь лиш від сих послїдних обіта чистоти.

Говорять деколи, що неженаті латиньскі ксьондзи розпустно живуть. Но се клевета! Впрочім єслиби навіть і притрафив ся деякій шкандал, чиж з сего мож заключати, що безженьство єсть чимсь злим. Апостолів сам Спаситель покликав, а однак оден з них, т. є. Іуда був предателем. А хтожби ся поважив за се на всїх Апостолів повставати? Впрочім, єсли в наслїдок упадку одного ксьондза, хотївби хто осудити безженьство, требаби тогди замкнути усї монастирї, бо і там нераз случались шкандали! А навіть і серед женатих руских сьвященників чи не трафляєсь много шкандалів — нарід о сім добре знає. Видно, що супружескі узи не перешкодять гріховим упадкам, коли в серцю не стане страха Божого. А страха Божого не мож шукати у таких сьвященників, яких виховують в православних семинариях. Досить спімнути, які шкандали дїялись в послїдних часах, коли семинаристи в Міньску підпалили семинарию, а в Харкові обляли ректора сірковим квасом. Газети пишуть, що нїгде такого піяньства та розпусти, як в православних семинариях. І такі люди мають потім обвиняти католицких ксьондзів о розпустне житє?

Се на нич не придасть ся! Усї бо добре знають, хто який. Ксьондзи приготовляють ся ревно в своїх семинариях до духовного стану і з помочею благодати Божої ведуть тверезе і чисте житє. Єсли у них суть женьщини, то або належать до їх родини, або суть старшого віка, так що підзривати їх не годї. А коли покаже ся щось неправильного, то такі ксьондзи піддають ся карам своїх епископів.

Єсли руска Церков хоче піднести ся з того пониженя, в якім тепер позістає — повинна завести у себе безженне духовеньство, подібно як єсть у католиків. Наслїдувати примір Ісуса Христа що до чистоти — се далеко важнїйша річ, як гордитись сим, що сьвященники довгий волос і бороду носять. Не в бородї спасене, але в сьвятости житя.

Печатано за позволенем духовної власти.

Накладом сьвящ. І. Барановского. — Печатня В. Л. Анчица і Сп. в Кракові